

tròpiques, que a la seva vila d'Agullana prodigà, entre les quals són especialment meritòries la construcció d'escoles, amb el complet material d'ensenyament.

Siguin aquestes ratlles un coralíssim homenatge d'admiració i d'afecte pel col·laborador del nostre ANUARI, per l'home bo que sabé fer-se tan acreeador a l'agraïment dels seus conciutadans i que fins en el seu darrer gest — la donació de les seves col·leccions a la ciutat de Barcelona perquè fossin conservades en els seus museus — volgué donar un alt exemple de desinterés, de patriotisme i d'amor a la ciència. — P. B. G.

Maties Pallarès i Gil

Era un comerciant de professió, modest i afectuós. Fins que hom el tractava no es donava compte que darrera aquesta apariència humil i simple hi havia un home d'una gran erudició i d'una gran passió. Era de les terres de frontera lingüística de la banda de Terol, nat a Penarroja el 24 de febrer de 1874 i es va formar primerament al costat del nucli d'estudiosos, tan interessant, que hi havia aleshores al Baix Aragó i que feia una Revista i iniciava excavacions, presidit per la figura simpàtica i venerable de D. Santiago Vidiella. Després vingué a Barcelona i treballava amb tota l'assiduitat que les seves ocupacions feien possible, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. D'aquí sortiren els seus estudis *La Caja de Valderrobres o Peña de Aznar la Gaya* (1905), *Don Blasco de Alagon Señor de Morella* (1909, en el *I Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*), *Aragón y el Fuero de Sobrarbe* (1917). Des del 1914 col·laborà en les exploracions de prehistòria de l'INSTITUT, treball al qual l'havia especialment preparat la col·laboració donada per llarg temps al «Club Muntanyenc», de Barcelona. Ell havia dirigit o col·laborat en les excavacions de Sant Julià de Ramis, de Tartareu, de Salamó, d'Olèrdola, de Benifallet i d'altres encara, els resultats de les quals s'han anat publicant en els volums anteriors del nostre ANUARI i que acabem de donar en aquest que ell ja no podrà veure. Darrerament treballava encara ple d'entusiasme, a la vil·la romana de Tossa. El 10 de desembre del 1924, moria a Barcelona i els qui havíem tingut el goig de tractar-lo recordarem sempre amb enyorança aquell company entusiasta en el treball, l'home de ciència i d'observació del qual podien encara esperar tant els nostres estudis. — F. M. T.

Josep Font i Gumà

Nat a Vilanova el 23 de gener de 1859 hi moria el 4 de juliol de 1922. Era arquitecte, sortit de l'Escola de Barcelona l'any 1885; abans ja però de rebre el títol havia treballat amb En Domènech i En Vilaseca; més tard va col·laborar amb En Gallissà (església de Cervelló, altar de la Santíssima Trinitat a Santa Maria del Mar, a Barcelona). Ha deixat a la nostra ciutat, a Vilanova i a Sitges, obres ben estimables. L'any 1911 entrà a la Diputació i fou així un dels diputats fundadors de la Mancomunitat de Catalunya. Era membre de la Junta de Museus i havia estat President de l'Associació d'Arquitectes. L'obra seva, però, més important va ésser la col·lecció de rajoles. Ell era un apassionat d'aquestes petites obres de ceràmica vidriada, a les quals els nostres passats havien sabut donar una singular bellesa, aquelles rajoles, lloades per l'Eximènic i que en ple Renaixement s'exportaven encara per a decorar sales i palaus sumptuosos, com el Vaticà, per exemple. Quan En Font començà la recerca eren poques encara les col·leccions existents, la d'En Rogent, la d'En Rigalt, la d'En Pau Milà, la del vell Santacana i la major part encara no limitades a les rajoles. En Font es va posar molt jove a arreplegar el seu material i sense plànyer treball ni esforç anava per tots els indrets de Catalunya, seguint les velles cases, els velles monuments, cercant en el recó abandonat, en la cambra inestimada, les rajoles que un cop trobades no era sempre fàcil d'adquirir. El martellet i l'escarpra eren els seus companys inseparables, cap oportunitat no era desaproveitada. Hom conta anècdotes singulars dels procediments que havia hagut d'emprar algunes vegades per a procurar-se alguns exemplars interessants, les rajoles arrencades de nit, les tretes de lloc mentre el propietari amb tota la seva família i els servents posen quiets davant una cambra fotogràfica esperant que hom faci el retrat promès; tants d'altres trucs que tots els col·leccionistes compendran i excusaran i que han salvat de la destrucció tants d'exemplars preciosos que altrament haurien anat dispersos o perduts. Ell no era però un col·leccionista perquè sí, que es limités a anar engrandint la seva sèrie, era un estudiós i va arribar a ésser un expert i un coneixedor com pocs. El seu llibre *Rajolas Valencianas y Catalanas* publicat en el 1905